

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ

Δρ Γιάννα Βουκελάτου, Ψυχολόγος, Κοινωνική Λειτουργός, Διευθύντρια ΣΔΕ, Phd&MSc

Περίληψη

Η έρευνα αναφέρεται στις εμπειρίες τριάντα θετών μητέρων και τριάντα θετών πατέρων αναφορικά με τη χρήση του παραμυθιού στη διαδικασία της ενημέρωσης του παιδιού για την υιοθεσία του. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη μεθοδολογία της ποιοτικής έρευνας και τη χρήση της εις βάθος συνέντευξης. Οι μητέρες και οι πατέρες απάντησαν σε ερωτήματα που αφορούσαν τον τρόπο που ενημέρωσαν το παιδί τους για την υιοθεσία του και τον τρόπο που αντέδρασε όταν ενημερώθηκε για την υιοθεσία του. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προέκυψε ότι οι θετοί γονείς που χρησιμοποίησαν το παραμύθι ως εργαλείο για την ενημέρωση του παιδιού τους είχε καλά αποτελέσματα, καθώς οι γονείς εξοικειώνονται με την ιδέα της ενημέρωσης και βοηθούνται στην έκφραση θετικών συναισθημάτων δίνοντας στο παιδί τους ερεθίσματα να ρωτά και να ζητά απαντήσεις γύρω από το θέμα της υιοθεσίας του.

Λέξεις-Κλειδιά: παραμύθι, σύμβολα, εικόνες, ψυχική διεργασία, έκφραση συναισθημάτων, προσαρμογή, ψυχική ηρεμία, καλή έκβαση υιοθεσίας.

1. Εισαγωγή

Το παραμύθι έχει τις ρίζες του στα πολύ παλιά χρόνια, από τότε που ο άνθρωπος άρχισε να δημιουργεί πνευματικό πολιτισμό.

Το παραμύθι αποτελεί μια φανταστική λαϊκή διήγηση, ευχάριστη και ελκυστική κυρίως στα παιδιά. Από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα τα παραμύθια πραγματεύονται θέματα της καθημερινής ζωής που απασχολούν κάθε άνθρωπο από γενιά σε γενιά, σε κάθε λαό, σε κάθε εποχή και περιγράφουν συγκρούσεις του ανθρώπινου ψυχισμού συμβολίζοντας εσωτερικές ψυχικές διεργασίες, όπως της ταύτισης και της μίμησης.

Η γνωριμία του παιδιού με το παραμύθι αρχίζει από πολύ νωρίς. Στην αρχή της ζωής του έχει τη θέση νανουρίσματος και στη συνέχεια αποτελεί διηγήσεις μυθικών ιστοριών από αγαπημένα πρόσωπα. Στα παιδιά αρέσουν πολύ οι ιστορίες με ήρωες τα ζώα, καθώς οικειοποιούνται το περιεχόμενο του παραμυθιού μέσω της εικόνας. Με το παραμύθι το παιδί

εξερευνά τον κόσμο και ζητά απαντήσεις στα θεμελιώδη ερωτήματα: «Ποιος είμαι;», «Πώς γεννήθηκα;», «Που πάω;», «Τι θα κάνω στη ζωή μου;».

Το παραμύθι αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο στην ενημέρωση του παιδιού για την υιοθεσία του, καθώς διευκολύνει τους θετούς γονείς να του δώσουν ποικίλα ερεθίσματα, να ρωτά και να ζητά απαντήσεις γύρω από το θέμα της υιοθεσίας του. Το παιδί καθοδηγείται μέσα από το παραμύθι να ανακαλύψει και να διαμορφώσει την ταυτότητά του, να εμπνευστεί, να αναπτυχθεί, να εξελιχθεί και να αντιμετωπίσει με ελπίδα και αισιοδοξία τη ζωή ανακατασκευάζοντας τα μοτίβα της οικογενειακής του ιστορίας ταυτίζοντας τον εαυτό του με ήρωες και συναισθήματα (Gersie, 2002).

Η παρούσα ποιοτική έρευνα προσπαθεί να προσεγγίσει το θέμα του τρόπου της ενημέρωσης του παιδιού για την υιοθεσία του μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων θετών γονέων που χρησιμοποίησαν το παραμύθι ως μέσο για την ενημέρωση και κατανόηση του παιδιού τους για την υιοθεσία του.

2. Το δείγμα

Το δείγμα των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα αποτελείται από τριάντα θετούς πατέρες και τριάντα θετές μητέρες από διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

3. Η σημασία του θέματος

Το παρόν θέμα είναι μείζονος σημασίας, καθώς απασχολεί ιδιαίτερα τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας και ειδικότερα τους κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, παιδοψυχιάτρους και ψυχιάτρους που ασχολούνται με το θέμα της υιοθεσίας, οι οποίοι καλούνται στο πλαίσιο της υλοποίησης του θεσμού της υιοθεσίας, της συμβουλευτικής εργασίας και της θεραπευτικής παρέμβασης να υποστηρίξουν τη θετή οικογένεια και να καθοδηγήσουν τους θετούς γονείς προς ένα ασφαλή τρόπο που θα ενημερώσουν το παιδί τους για την υιοθεσία του.

4. Στόχοι της έρευνας

Οι στόχοι της έρευνας σχετίζονται με την αξιοποίηση του παραμυθιού ως βασικού εργαλείου στον τρόπο που ενημερώνεται το παιδί για την υιοθεσία του και η αποτύπωση των σκέψεων, των συναισθημάτων, των απόψεων και των εμπειριών των θετών γονέων σε σχέση με τη χρήση του παραμυθιού ως μέσου ενημέρωσης του παιδιού τους για την υιοθεσία του.

5. Θεωρητική Προσέγγιση

Η λέξη παραμύθι είναι μεσαιωνική και είναι σύνθετη από τη λέξη παρα+μύ(θος) και την κατάληξη γιώτα «-ι» (Τριανταφυλλίδης, 2007). Προσεγγίζοντας την έννοια «παραμύθι», διαπιστώνεται ότι η λέξη προέρχεται από την αρχαία λέξη «παραμύθιον» και έχει τη σημασία της φανταστικής, πλαστής ιστορίας- διήγησης, η οποία αποσκοπούσε να παρηγορήσει και να τέρψει τον ακροατή (Κριαράς, 2007). Σύμφωνα με άλλη άποψη η λέξη παραμύθι προέρχεται από τη σύνθεση του ρήματος παραμυθέομαι –ούμαι, που σημαίνει παρηγορώ, προτρέπω, δίνω παρηγοριά, ανακουφίζω, υποστηρίζω (Μπαμπινιώτης, 2008).

Το παραμύθι έχει μια συγκεκριμένη δομή με αρχή μέση και τέλος, όπως όλα τα γεγονότα στη ζωή ενός ανθρώπου. Το παραμύθι ξεκινάει πάντα με τη φράση «Μια φορά κι έναν καιρό...» και δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Το περιεχόμενο του είναι φανταστικό, τα άψυχα ζωντανεύουν, τα ζώα παίρνουν ανθρώπινη μορφή και αποκτούν μαγικές ιδιότητες. Υπάρχει πλοκή και κορύφωση στην ιστορία. Στο παραμύθι, ο ήρωας φτιάχνει μόνος του τη ζωή του για τον εαυτό του και τους άλλους με την εσωτερική δύναμη του μυαλού του, το θάρρος, την τόλμη και την καλοσύνη του. Στο τέλος υπάρχει η κάθαρση, η λύτρωση και η θριαμβευτική νίκη του ήρωα και κατ' επέκταση της ζωής. Η συμβολική μορφή καθιστά το παραμύθι μέσο νοητικής και συναισθηματικής σύνδεσης μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών ηλικιών, διαφορετικών κουλτούρων και εποχών (Cooper, 1998).

Πολλοί μελετητές έχουν ασχοληθεί με τη μελέτη των παραμυθιών τονίζοντας ότι το παραμύθι αποτελεί μέσο καλλιέργειας της φαντασίας του παιδιού και γέφυρα επικοινωνίας με τον εσωτερικό του κόσμο. Ο Σακελλαρίου (1995) αναφέρει ότι ο Jung μελετώντας τη λαϊκή λογοτεχνία επισημαίνει ότι το λαϊκό παραμύθι αποτελεί την έκφραση της λαϊκής ψυχής και του «ομαδικού ασυνειδήτου». Η Marthe Robert (1972) υποστηρίζει ότι το παραμύθι απορρέει άμεσα από την αρχέγονη ονειροπόληση, η οποία βρίσκεται κοντά στη μαγική αφήγηση και η Γεδεών (1950) αναφέρει ότι «πάνω απ' όλα και όλους στέκει ο Νόμος της Ηθικής δικαίωσης που είναι ο παντοδύναμος νόμος». Ο Freud ήταν ο πρώτος που έδωσε ιδιαίτερο νόημα στις ατομικές αφηγήσεις, τα όνειρα και τους μύθους, προκειμένου να γίνει κατανοητή η ανθρώπινη συμπεριφορά. Η εξερεύνηση του ασυνειδήτου τον οδήγησε στο συμπέρασμα ότι το όνειρο είναι «η βασιλική οδός», που οδηγεί στο ασυνείδητο. Η Klein (1932) βασιζόμενη στην φροϋδική θεωρία, υπογραμμίζει ότι ο βρεφικός ψυχισμός είναι ο κόσμος του πρωτόγονου και του παραμυθιού, ο μαγεμένος τόπος, όπου τα ζώα μιλάνε και τα αντικείμενα έχουν ψυχή, εκεί που τίποτα δεν είναι οριστικό και μόνιμο. Μέσα από αυτόν τον κόσμο της φαντασίας και της μαγείας, το ασχημάτιστο και αδύναμο εγώ του παιδιού διαμορφώνει σιγά-σιγά, -χάρη στην προοδευτική του ανάπτυξη και με τη βοήθεια της θετικής πραγματικότητας,

έναν κόσμο ισορροπίας και συνοχής, μετριάζοντας το φόβο και το άγχος, για να καταλήξει στην ενηλικίωση. Ο Winnicott (1995) πιστεύει ότι, αυτό που κάνει το παραμύθι σημαντικό είναι ότι καταπιάνεται με κάτι αληθινό, τρομακτικό και μη αποδεκτό και τα στοιχεία της μη αποδεκτής ανθρώπινης φύσης, αποκρυσταλλώνονται στον αποδεκτό μύθο. Ο Bettelheim (1976) επισημαίνει την ψυχοθεραπευτική αξιοποίηση των λαϊκών παραμυθιών υποστηρίζοντας ότι τα παραμύθια αντιπροσωπεύουν την «τάξη» σε σχέση με τη σύγχυση της εσωτερικής ζωής του παιδιού. Το παιδί με τους μηχανισμούς της μετάθεσης και της προβολής ταυτίζεται με τον ήρωα και τις περιπέτειές του, συμπάσχει μαζί του και κατανοεί ότι ο αγώνας της ζωής είναι συνυφασμένος με την ανθρώπινη ύπαρξη.

Το παραμύθι με τον πλούτο των συμβόλων, των εικόνων και των μεταφορών, ανοίγει ατραπούς προς τη δημιουργικότητα και τη φαντασία του παιδιού διευκολύνοντας την έκφραση των θετικών και αρνητικών συναισθημάτων, των φόβων και των ματαιώσεων τόσο του υιοθετημένου παιδιού όσο και των θετών γονέων.

6. Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι η ποιοτική έρευνα και ως μεθοδολογικό εργαλείο επιλέχτηκε η εις βάθος συνέντευξη.

Η παρούσα έρευνα προσπαθεί να αναδείξει τη σημαντικότητα της αξίας του παραμυθιού ως αποτελεσματικού εργαλείου στην ενημέρωση του παιδιού για την υιοθεσία του από τους θετούς του γονείς συμβάλλοντας στην καλή προσαρμογή του παιδιού, καθώς και στην καλή έκβαση της υιοθεσίας του γενικότερα. Επίσης, αποσκοπεί να επισημάνει την αναγκαιότητα της διαρκούς επιμόρφωσης των επαγγελματιών ψυχικής υγείας που ασχολούνται με τον θεσμό της υιοθεσίας, προκειμένου να αποκτήσουν εξειδικευμένες επαγγελματικές δεξιότητες για το θεσμό της υιοθεσίας, ώστε να είναι ικανοί να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στον ρόλο τους στο πλαίσιο της εργασίας τους με τη θετή οικογένεια.

6.1. Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα επιλέχθηκαν με γνώμονα να αποτυπωθούν οι εμπειρίες, τα βιώματα, οι σκέψεις και τα συναισθήματα των συμμετεχόντων σε σχέση με τη χρήση του παραμυθιού από την πλευρά των θετών γονέων σχετικά με τον τρόπο που ενημέρωσαν το παιδί τους για την υιοθεσία του, καθώς και τα αποτελέσματα από τον τρόπο της ενημέρωσής του .

Τα ερωτήματα που απευθύνονταν στις θετές μητέρες και τους θετούς πατέρες ήταν:

1. Με ποιο τρόπο ενημερώσατε το παιδί σας για την υιοθεσία του;
2. Πως αντέδρασε το παιδί σας μετά από την ενημέρωση της υιοθεσίας του;

6. 2 Ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων

Στην ποιοτική έρευνα αρχικά συλλέχθηκαν τα δεδομένα και στη συνέχεια ακολουθήθηκε η ανάλυσή τους. Η ανάλυση αναφέρεται στον τρόπο επεξεργασίας και ερμηνείας των δεδομένων που προέκυψαν από την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων. Τα βήματα που ακολουθήθηκαν για την ανάλυση και ερμηνεία των ποιοτικών δεδομένων ήταν:

1. Απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων.
2. Διάβασμα του υλικού. Εξοικείωση με τα δεδομένα.
3. Κατάταξη των απαντήσεων των συμμετεχόντων και διαγραφή του υλικού που ήταν άσχετο με τους στόχους της έρευνας.
4. Ηλεκτρονικός έλεγχος του υλικού με βάση το εργαλείο ATLAS.ti (Ιωσηφίδης, 2008), λόγω του μεγάλου όγκου του υλικού.
5. Κωδικοποίηση των απαντήσεων και διαμόρφωση των απαντήσεων σε κατηγορίες.
6. Ανάλυση περιεχομένου.
7. Εξαγωγή αποτελεσμάτων.

7. Αποτελέσματα

Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία αναλύονται στη συνέχεια.

7.1. Ερευνητικά Ερωτήματα

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Με ποιο τρόπο ενημερώσατε το παιδί σας για την υιοθεσία του;

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι η ενημέρωση του παιδιού για την υιοθεσία του έγινε κατά κύριο λόγο στην ηλικία των τριών-τεσσάρων ετών από τη μητέρα με κάποια ιστορία ή παραμύθι με ζώα.

Η Ευρύκλεια αναφέρει ότι ενημέρωσε τον γιο της όταν εκείνος της έκανε την πρώτη ερώτηση «Ποια με γέννησε;», λέγοντας ότι «είχαμε αγοράσει όλα τα παραμύθια που κυκλοφορούσαν και του τα διάβαζα κάθε βράδυ». Η Ηλέκτρα δηλώνει ότι «από την πρώτη μέρα που πήραμε το παιδί μας στο σπίτι, άρχισα να του λέω διάφορα παραμυθάκια και είχα βγάλει μάλιστα και ένα τραγούδι που ήταν η ιστορία του και του το έλεγα στο νανούρισμα το βράδυ». Η Καλυψώ ενημέρωσε το παιδί της όταν άρχισε να της κάνει ερωτήσεις. «Έκανα ένα

δικό μου παραμύθι. Ήρθαμε με τον μπαμπά σε ένα μεγάλο σπίτι που είχε κοριτσάκια.....σε είδαμε..... το έκανα και λίγο παραστατικά... «ααα! τι όμορφη που είναι!», είπαμε μόλις σε είδαμε...αυτό είναι το παιδί μας!!!». Αυτή ήταν η πρώτη ενημέρωση... μια ιστοριούλα, ένα παραμυθάκι γύρω στα...5 ήταν. Με κοίταζε στα μάτια και φάνηκε ευχαριστημένη από τον τρόπο που μιλούσα». Η Διδώ αξιοποιώντας τη δύναμη του παραμυθιού περιγράφει το δικό της αυτοσχέδιο παραμύθι που τη διευκόλυνε να ενημερώσει την κόρη της. «Ξεκίνησα στις διακοπές το καλοκαίρι. Κοιτάζαμε τα αστέρια στον ουρανό και της είπα: «Είσαι το αστέρι μου...σε είχα δει σαν αστέρι στον ουρανό!..... για δεξ αυτό το αστέρι στον ουρανό.....είναι το αστέρι του νότου που είναι πάντα το πιο λαμπερό!».

Οι πατέρες από την πλευρά τους, θεωρούν ότι τα παραμύθια με θέμα την υιοθεσία έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση της υιοθεσίας του παιδιού τους, καθώς «άρχισαν να γίνονται τα πράγματα πιο οικεία, πιο κατανοητά και οι αντιδράσεις του παιδιού ήταν φυσιολογικές, αφού έτσι το παιδί γνωρίζει για την υιοθεσία του χωρίς να του έχει αναφερθεί η λέξη «υιοθεσία», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Περικλής και ο Ηρόδοτος συμπληρώνει ότι «του λες μια ιστορία με ζώακια που την καταλαβαίνει». Πολλοί πατέρες υποστηρίζουν ότι η ενημέρωση πρέπει να είναι ξεκάθαρη και συμφωνούν ότι οι γονείς «οφείλουν να το πουν στο παιδί τους για να μη το μάθει από κάπου αλλού και πληγωθεί». Ωστόσο, οι πατέρες στην πλειονότητά τους αναφέρουν ότι τα παιδιά τους ενημερώθηκαν από τις μητέρες τους, λέγοντάς τους ένα παραμύθι ή μια δική τους ιστορία. Ο Δημόκριτος περιγράφει αναλυτικά τον τρόπο που η σύζυγός του ενημέρωσε τον γιο τους. «Του το είπε η μητέρα του πάρα πολύ νωρίς με κάποιο παραμύθι. Είχαμε πάρει μια ταινία με τον γουίνι που ψάχνει το γενεαλογικό του δέντρο. Ζητούσε από την μητέρα του πάρα πολύ συχνά και ιδιαίτερα τα βράδια να του διηγείται πως τον πήραμε..... και όταν έπαιρνε την ίδια απάντηση χαιρόταν πάρα πολύ και κοιμόταν ήρεμος».

Από την έρευνα προέκυψε ότι, ενώ οι πατέρες εκφράζουν την αγωνία να ενημερωθεί το παιδί τους για την υιοθεσία του, οι ίδιοι σπάνια αναλαμβάνουν πρωτοβουλία. Συνήθως, αφήνουν την μητέρα να ενημερώσει το παιδί. Ο Αριστοτέλης αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «το σύνθημά μας ήταν να με πάρει η σύζυγός μου τηλέφωνο όταν θα είχε πει στην κόρη μας ότι την υιοθετήσαμε, η οποία ήταν τότε 7 χρονών, λέγοντάς μου ότι «ψήθηκε το φαγητό». Της είπα μια ιστορία με ζώα και εκείνη της απάντησε: «όμως, εσύ και ο μπαμπάς είστε οι γονείς μου!...». Ήταν πιο απλό από ότι περίμενα. Μετά το τηλεφώνημα, πήγα σπίτι και φάγαμε όλοι μαζί. Ένωθα πολύ μεγάλη ανακούφιση!».

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Πώς αντέδρασε το παιδί σας μετά από την ενημέρωση της υιοθεσίας του;

Οι μητέρες και οι πατέρες στην πλειονότητά τους αναφέρουν ότι τα παιδιά τους αντέδρασαν θετικά όταν έμαθαν για την υιοθεσία τους και εκφράζουν την άποψη ότι η χρήση του παραμυθιού τους διευκόλυνε να «το πουν» νιώθοντας στη συνέχεια θετικά συναισθήματα.

Η Αλκυνόη δηλώνει ότι «ο γιος μου το έχει δεχτεί καλά, αλλά του φαίνεται ένα θέμα μακρινό που δείχνει σα να μη το πιστεύει». Άλλα παιδιά όταν το μάθαιναν δεν είχαν καμία αντίδραση εκείνη τη στιγμή αλλά ρωτούσαν μετά από κάποιες μέρες. Μετά τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις που έπαιρναν ήταν όλο «αγκαλιές και φιλιά». Τα παιδιά είχαν την ανάγκη να ακούσουν ότι «τα είχαν διαλέξει», ότι «θα τα αγαπούν για πάντα» και ότι «δε θα τα αφήσουν ποτέ». Η Ευνίκη θυμάται την αντίδραση του γιου της, ο οποίος ήθελε επιβεβαίωση ότι τον αγαπά, όταν την ρωτούσε πολύ συχνά «μαμά με αγαπάς;» κι εκείνη του απαντούσε πάντα με τον ίδιο τρόπο: «Ναι, πολύ!!...». Η Ευρύκλεια παρατήρησε ότι κάθε φορά που ο γιος της έκανε ερωτήσεις «μας αγκάλιαζε και τους δύο. Ήμασταν και οι τρεις μια σφιχτή αγκαλιά». ΗΛήδα αναφέρει ότι ο γιος της «αυτό που ζητάει συνέχεια είναι να ξέρει το πώς νιώθαμε εμείς. Ήθελε να νιώσει ότι τον διαλέξαμε, ότι τον αγαπάμε και ότι θα κάναμε τα πάντα, αν πήγαινε κάποια άλλη γυναίκα να τον πάρει. Θέλει να του λέμε συνέχεια, το πόσο πολύ θέλαμε να τον πάρουμε και πόσο πολύ τον αγαπάμε».

Πολλοί γονείς για πολλά χρόνια βασανίζονταν από το γεγονός ότι δεν κατάφεραν να πουν στο παιδί τους ότι έχει υιοθετηθεί, λέγοντας χαρακτηριστικά ότι «δεν έβγαινε από το στόμα μου», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Ευτέρπη. Ωστόσο, οι γονείς στην πλειονότητά τους επιβεβαίωσαν στο παιδί τους το γεγονός της υιοθεσίας του, όταν την πληροφορήθηκαν από τρίτους, δηλώνοντας ότι ένιωσαν «λυτρωμένοι και ανακουφισμένοι». Πολλοί, όμως, θετοί γονείς, εξακολουθούσαν να αρνούνται την υιοθεσία του παιδιού τους, επιμένοντας ότι «ήταν δικό τους παιδί», επειδή κυριαρχούσε πάντα στην ψυχή τους «ο φόβος μήπως το χάσουν».

8. Συζήτηση και Συμπεράσματα

Τα γεγονότα καταγράφηκαν και αποτυπώθηκαν όπως τα αφηγήθηκαν οι συμμετέχοντες θετές μητέρες και θετοί πατέρες.

Τα δεδομένα της παρούσας έρευνας επιβεβαιώνουν τη χρήση του παραμυθιού από τους θετούς γονείς ως ένα διευκολυντικό και αποτελεσματικό μέσο στην ενημέρωση του παιδιού τους για την υιοθεσία του, καθώς φαίνεται ότι το παραμύθι λειτουργεί ως μεταβατικό

αντικείμενο στην κάλυψη του συναισθηματικού κενού κατά την ανάπτυξη της δυαδικής σχέσης μητέρας-παιδιού.

Η ηλικία και ο τρόπος που οι γονείς ενημερώνουν το παιδί τους για την υιοθεσία του είναι από τα σημαντικότερα ευρήματα που αναδεικνύονται από την παρούσα μελέτη. Με τα ευρήματα αυτά συμφωνούν οι Watkins και Fisher (2007), οι οποίοι υποστηρίζουν ότι έρευνες και μαρτυρίες υιοθετημένων ενηλίκων αποδεικνύουν ότι είναι αναγκαίο οι θετοί γονείς να μιλούν στα παιδιά τους για την υιοθεσία τους σε όλη τη διάρκεια της παιδικής και της εφηβικής τους ηλικίας, ώστε το παιδί μεγαλώνοντας να κατανοήσει τις ποικίλες διαστάσεις της υιοθεσίας, όπως γίνεται και με άλλες έννοιες της ζωής, την αγάπη, τη δημοκρατία, το θάνατο και την υπευθυνότητα. Οι Τσιάντης και συν. (2007) και ο Αμπατζόγλου (2002) υποστηρίζουν ότι το παιδί πρέπει να ενημερώνεται όσο το δυνατόν νωρίτερα, από μικρή ηλικία και προτείνει η ενημέρωση να γίνεται με απλά λόγια που βρίσκουν οι ίδιοι οι γονείς.

Ο Bettelheim (1976), ο οποίος έχει μελετήσει την επίδραση των παραμυθιών στην κοινωνική προσαρμογή του παιδιού, επισημαίνει ότι, όταν ένα παιδί ακούει μια ιστορία, τη συνδέει διαρκώς με τις δικές του αναμνήσεις και τις εμπειρίες του. Το παιδί με τους μηχανισμούς της μετάθεσης και της προβολής ταυτίζεται με τον ήρωα και τις περιπέτειές του και συμπάσχει μαζί του. Πιστεύει ότι τα μαγικά παραμύθια, είναι αποτελεσματικά και αποτελούν φορείς αλλαγής της ατομικότητας, που βοηθούν την εσωτερική ανάπτυξη και εξέλιξη των δυνατοτήτων του ατόμου. Επίσης, υποστηρίζει πως τα παιδιά πιστεύουν στους φαντασιωσικούς γονείς, καθώς προσκολλώνται στην ιδέα ότι οι γονείς τους δεν είναι στ' αλήθεια γονείς τους, αλλά ότι γεννήθηκαν από σπουδαίους ανθρώπους και λόγω ατυχών περιστάσεων, αναγκάστηκαν να υιοθετηθούν και να ζήσουν με ανθρώπους που παριστάνουν ότι είναι γονείς τους. Στα παραμύθια συναντώνται δύο μητρικές μορφές: μια καλή μητέρα, που τις περισσότερες φορές έχει πεθάνει και μια κακιά μητριά. Το παιδί έχει ανάγκη να διατηρήσει μέσα του την εικόνα μιας μητέρας πάντοτε καλής κι όταν ακόμη η πραγματική του μητέρα δεν είναι. Έτσι, επιτρέπεται στο παιδί να θυμώσει με την κακιά μητριά, χωρίς να αλλοιώσει την εικόνα της καλής μητέρας. Κάθε παιδί έχει ανάγκη από συναισθήματα βεβαιότητας και από σταθερά πρόσωπα αναφοράς.

Ο Πελασγός (2007) τονίζει τη θεραπευτική σημασία των παραμυθιών και αναφέρει ότι ο Giuseppe Constantino από το Πουέρτο Ρίκο και η KatherinaZairk, χρησιμοποίησαν τα λαϊκά παραμύθια στη ψυχοθεραπεία παιδιών σε πολλά νοσοκομεία και ιδρύματα στις ΗΠΑ, καθώς και για τη θεραπεία ψυχωτικών παιδιών. Ο Linville (2007) πραγματοποίησε ποιοτική μελέτη με ιστορίες προσαρμογής παιδιών από την Αμερική που υιοθετήθηκαν από ρώσικα και ρουμάνικα ιδρύματα. Αρκετά θέματα που προέκυψαν από τις ιστορίες των γονέων,

αφορούσαν την ανάγκη τους για υποστήριξη από κοινωνικούς φορείς που θα τους βοηθούσαν στα ζητήματα υιοθεσίας του παιδιού τους. Η Santagostino (2003) πολύ εύστοχα υπογραμμίζει ότι τα παραμύθια είναι ένα ολοκληρωμένο σεμινάριο εκπαίδευσης για τη ζωή και η ιδιαίτερη αξία τους έγκειται στο γεγονός ότι μέσα από τη γλώσσα της φαντασίας υποδεικνύεται η έξοδος από μια δραματική κατάσταση και το παιδί κατευθύνεται σε πολλαπλές προοπτικές διαχείρισης και επίλυσης δύσκολων προβλημάτων της ζωής του.

Συμπερασματικά, αναφέρεται ότι, το παραμύθι αποτελεί μια καλή προσέγγιση του τρόπου που οι θετοί γονείς ενημερώνουν το παιδί τους για την υιοθεσία του, καθώς μπορεί να αποτελέσει ένα εξαιρετικά ισχυρό και χρήσιμο εργαλείο κατανόησης της ζωής με καλά αποτελέσματα στην αποδοχή της υιοθεσίας του παιδιού και στην καλή κοινωνική προσαρμογή της θετής οικογένειας.

9. Μελλοντικές προτάσεις

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο υλικό, ώστε να συμβάλλουν στη μελέτη και άλλων παραμέτρων που αφορούν τον πολύπλευρο θεσμό της υιοθεσίας, όπως ο καθορισμός ξεκάθαρων και συγκεκριμένων κριτηρίων υιοθεσίας, η ψυχολογική προετοιμασία των υποψήφιων θετών γονέων, η αποτελεσματικότερη διαχείριση της ενημέρωσης της υιοθεσίας, η προσαρμογή του παιδιού στη θετή του οικογένεια, ο εκσυγχρονισμός του νομικού πλαισίου της υιοθεσίας, η διαρκής επιμόρφωση των επαγγελματιών και το άνοιγμα του πεδίου του θεσμού της υιοθεσίας στο μέλλον γενικότερα.

10. Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Bettelheim, B. (1976). *Psychanalyse des contes de fees*. Paris, Laffont.

Creswell, W. John. (2012). *Educational Research: Planning, Conduction, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*: Ion.

Klein, M. (1932). *Die psychoanalyse des kinds*. Vienne, Internationaler Psychoanalytisher Verlag, Wien.

Linville, D., & Prouty Lyness, A. (2007). « Twenty American Families' stories of Adaptation: Adoption of children from Russian and Romanian Institutions». *Journal of marital and family therapy*, Vol. 33, No 1, pp: 77-93.

Ελληνόγλωσση

- Αμπατζόγλου, Γ. (2002). *Αλλάζοντας χέρια*. Θεσσαλονίκη. University Studio Press A.E..
- Γεδεών, Μ. Σ. (1950). *Το παραμύθι κάτω από το φως της ψυχολογίας*. Περιοδικό της Παιδείας, τομ. Δ'. Αθήνα.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Κριτική. Αθήνα.
- Κριαράς, Εμμ. (2007). *Νεοελληνικό Λεξικό. Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας*. (Επιμέλεια Πεπελάση Ιωάννα). Εκδοτική Αθηνών. Αθήνα.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2008). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Γ' έκδ. Αθήνα. Κέντρο Λεξικολογίας.
- Πελασγός, Σ. (2007). *Τα μυστικά του παραμυθιά. Μαθητεία στην τέχνη της προφορικής λογοτεχνίας και αφήγησης*. Αθήνα. Μεταίχμιο.
- Σακελλαρίου, (1995). *Το παραμύθι, χτες και σήμερα. Η ψυχοπαιδαγωγική και κοινωνική λειτουργία του*. Αθήνα. Παττάκη.
- Τριανταφυλλίδης, Μ. (2007). *Λεξικό της κοινής Νεοελληνικής Γλώσσας*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).
- Τσιάντης, Ι., Τζίκας, Δ., Βγενοπούλου, Σ. (2007). *Πως να μιλήσετε σε ένα παιδί για...* (επιστημονική εποπτεία: Ιωάννης Τσιάντης). Αθήνα. Ε.Ψ.Υ.Π.Ε. Αθήνα. ΚΟΑΝ.

Μεταφρασμένη στα Ελληνικά

- Bettelheim, B. (1995). *Η γοητεία των παραμυθιών*. Αθήνα. Γλάρος.
- Cooper, J., (1998). *Ο Θαυμαστός Κόσμος των Παραμυθιών. Αλληγορίες της Εσωτερικής Ζωής-Πορεία προς την ωριμότητα*, (2η έκδοση, μτφρ. Θύμης Μαλαμόπουλος). Αθήνα. Θυμάρι.
- Eldridge, S. (1999). *Τι θα ήθελα να γνώριζαν οι γονείς μου όταν με υιοθέτησαν*, μτφρ. ΜαρίαΚακούρη. Αθήνα. Θυμάρι.
- Gersie, A. (2002). *Και η ζωή συνεχίζεται*. Αθήνα. Κέδρος
- Freud, S. (1995). *Η ερμηνεία των ονείρων*. (Μετφρ. Λευτέρης Αναγνώστου). Β' έκδοση. Αθήνα. Επίκουρος.
- Robert Marthe (1972). *Roman des origines et origines du roman*. Grasset, στο Georges Jean, (1996), *Η δύναμη των παραμυθιών*. (Μτφρ. Μαρία Τζαφεροπούλου). Αθήνα. Καστανιώτη.
- Santagostino, P. (2003). *Πώς να διηγούμαστε ένα παραμύθι... και να επινοούμε άλλα εκατό*, (μετφρ. Ελένη Γεωργιάδου). Αθήνα. Καστανιώτη..

- Watkins, M., Fisher, S. (2007). «Μιλώντας στα μικρά παιδιά για την υιοθεσία τους»,
(μετφρ.Ελένη Αστερίου). Αθήνα. GEMA.
- Winnicott, W.D. (1995). Συζητήσεις με τους γονείς, (γ' έκδοση, μετφρ Γιώργος
Καλομοίρης.Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα.